

Værfts - Magazinet

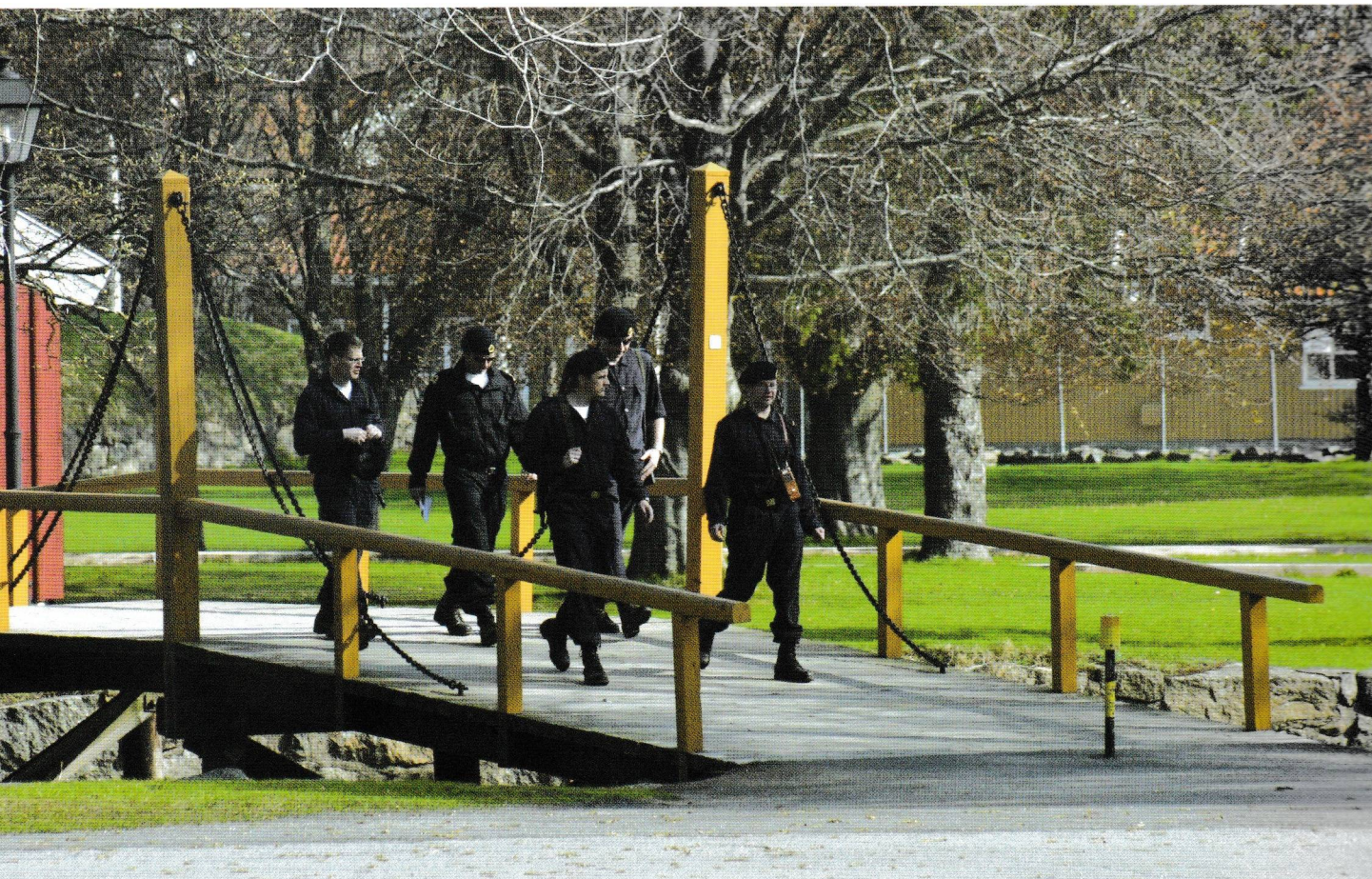
Nr. 2

Juni 2006

5. årgang

Fredriksvern Verfts Venner

Historisk dag på Fredriksvern Verft når SHV inntok området den 8. mai, og dermed sørget for at Marinen etter 110 års fravær er tilbake igjen. Foto: Rune Sørli

Fredriksvern Verfts Venner

Innhold:

Formanden har ordet	4
Sjøløytnant Merry	5
Fakta om "Sjøkadetten" Jonas Lie . . .	10
jubileum	12
Luftforsvarets uniformer Del II	18
Historisk dag	22
Sprenggranaten	24

Foto forside:

*Erling Halvorsen bekranser - minnesteinen over de fallene fra Luftvernregimentet 1940-45 den 8. mai.
Foto: Rune Sørli*

Foto tittelblad:

*Korntin 1943 med tyske piggrådsperringer.
Foto: Rune Sørli's fotosamling.*

I redaksjonen:

RUNE SØRLIE	Redaktør
YNGVE RAKKE	Fotograf
MARIANNE SØRLIE	Fotograf/medarbeider
SVENN DVERGASTEIN	Fotograf

Formanden har ordet

Sommeren står for døra og det ser ut til å bli en svært aktiv sommersesong på Fredriksvern verft.

Vi skal som vanlig stå for informasjon om verftets historie gjennom faste guideede turer og ved å holde utstillingene i Galeimuseet og i Kadettbrakka åpne. Det er gledelig at vi denne sommeren kan vise publikum den nyere delen av verftets historie, nemlig Luftforsvarets virksomhet fra 1946 til 2002. Denne utstillingen ble offisielt åpnet 8. mai i nærvær av publikum og inviterte gjester. Åpningen skjedde nøyaktig på dagen 60 år etter at Luftvernregimentet etablerte seg på verftet etter andre verdenskrig.

Som tidligere nevnt har vi også fått ferdig en informasjonsbrosjyre på engelsk slik at utenlandske gjester kan få et innblikk i historien.

Forsvaret er tilbake på verftet! Sjøheimevernskommando Sør-Norge er på plass med 3 faste stillinger og øvingsvirksomheten er i gang. Det er lenge siden vi så mannskaper stå oppstilt foran Kadettbrakka og jeg tror det gleder mange at vi får et militært innslag på verftsområdet igjen. SHV vil få enden av Floskjærmoloen tilpasset sitt behov med bla 3 pirer av ulik lengde med plass til 8-11 fartøyer av ulik størrelse. Den faste staben vil ha tilhold i Skolebygget og det skal ryddes plass til kontorer, undervisnings- og møterom for SHV/HV områder i 2. etasje i "Radarbygget"

Redningsselskapet flytter sitt distriktskontor fra Brevik til Stavern. Det er riktig nok bare 2 stillinger, men ikke mindre viktig av den grunn. Disse får tilhold i Kadettbrakka.

I den senere tid har vi hatt en god dialog med Bakkeoperativt inspektorat på Rygge og fått en del bilder og plansjer fra Luftvernartilleriets virksomhet i Stavern.

Det gir oss større mulighet for å dokumentere denne delen av historien. Vår egen fotogruppe er i gang med å registrere bilder, men dette er en stor jobb som vil ta lang tid.

Vi har flere ideer om å forbedre utstillingene våre, men det er et arbeid vi må igang med til høsten. Det mangler ikke på oppgaver for høstsesongen heller.

Medlemsmassen har stabilisert seg det siste året. Vi ser gjerne at flere slutter seg til og inviterer våre medlemmer til å få med flere. Vi har også behov for flere til stå på flagglista. Jo flere vi er til å dele på jobben – jo bedre.

Forsvarsbygg skal gjennomføre flere store vedlikeholdsarbeider i sommer. Viktigst er kanskje restaurering av Krutthuset. Det har tidligere blitt brukt feil materialer utvendig og en skal nå fjerne all gammel maling og sementbaserte mørtler ute og inne. Deretter må bygget tørke et år før en kan gå løs med kalkbasert mørtel/puss og skifte tak. Det skal dreneres rundt bygget og en skal ta opp gulv invendig for å se på tilstanden. Alt arbeidet vil bli utført iht Riksantikvarens føringer.

Av andre tiltak nevnes utbedring/restaurering av beddingen fra Sjaluppskuret og sydover. Dette vil pågå utover sensommeren og høsten.

Et større prosjekt med å oppgradere Befalsforlegning I (den eldste befalsforlegningen nærmest befalsmessa) er også på trappene, men er ennå ikke finansiert.

Vi synes det er flott at bygningene ved verftet tas vare på og gir vår honnør til Forsvarsbygg for disse initiativene.

Da gjenstår det for meg å ønske alle våre medlemmer en GOD SOMMER!

Legg gjerne turen innom verftet denne sommeren – her er det mye å oppleve!

Per Inge Olsen

Sjøløytnant Merry

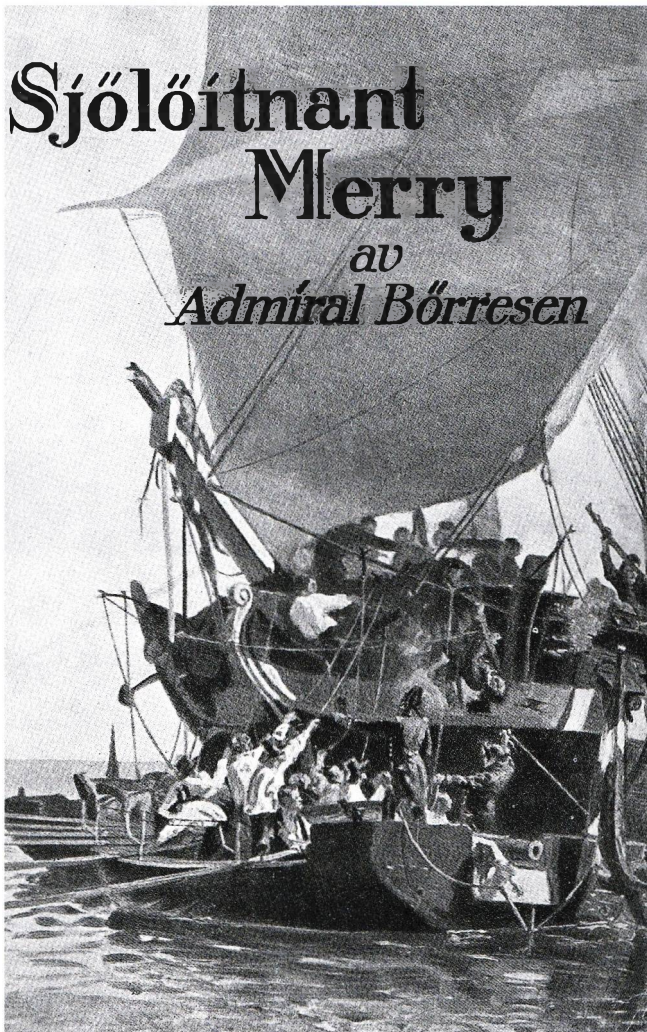
En historisk fortelling av Admiral Børresen

Tilpasset Værftmagazinet av Rune Sørli

Del I

Denne historiske fortellingen er hentet fra tiden på den norske kyst i Napoleonskrigene – den skildrer orlogslivet, og begynner i Middelhavet, fortsetter over Atlanterhavet til Vestindia og ender på den norske kyst – den er forfattet på grunnlag av brever og korrespondanse til engelske aviser etter krigens avslutning og på muntlige fortellinger av Admiral Børresens farmor, som var datter av sjefen for den i Vestfold stasjonerte brigade. For enkelte episoders vedkommende også på Constantius Floods beretninger fra denne krigs tid.

Admiral Børresens farmor levde sitt ungdomsliv i gamle Fredriksvern og på gården Agnes i Brunlaug, midt i krigens miljø, et miljø av land- og sjøoffiserer, av kaper- og kanonbåtkamper som også hennes mann og hennes bror deltok som sjefer for kanonbåtene "TEJE" og "LØVENSKJOLD". Hennes mann var også en tid kommandant på Akerøens befestning som med sine femten kanoner kunne stille til kamp i skjærgården.

En krigsrett

Min familie hadde gjennom flere generasjoner vært knyttet til marinen, men min far hadde tidlig måttet forlate den for å overta sitt store familiegods i Nord-England, hvor jeg ble født og levde mine første barndoms år.

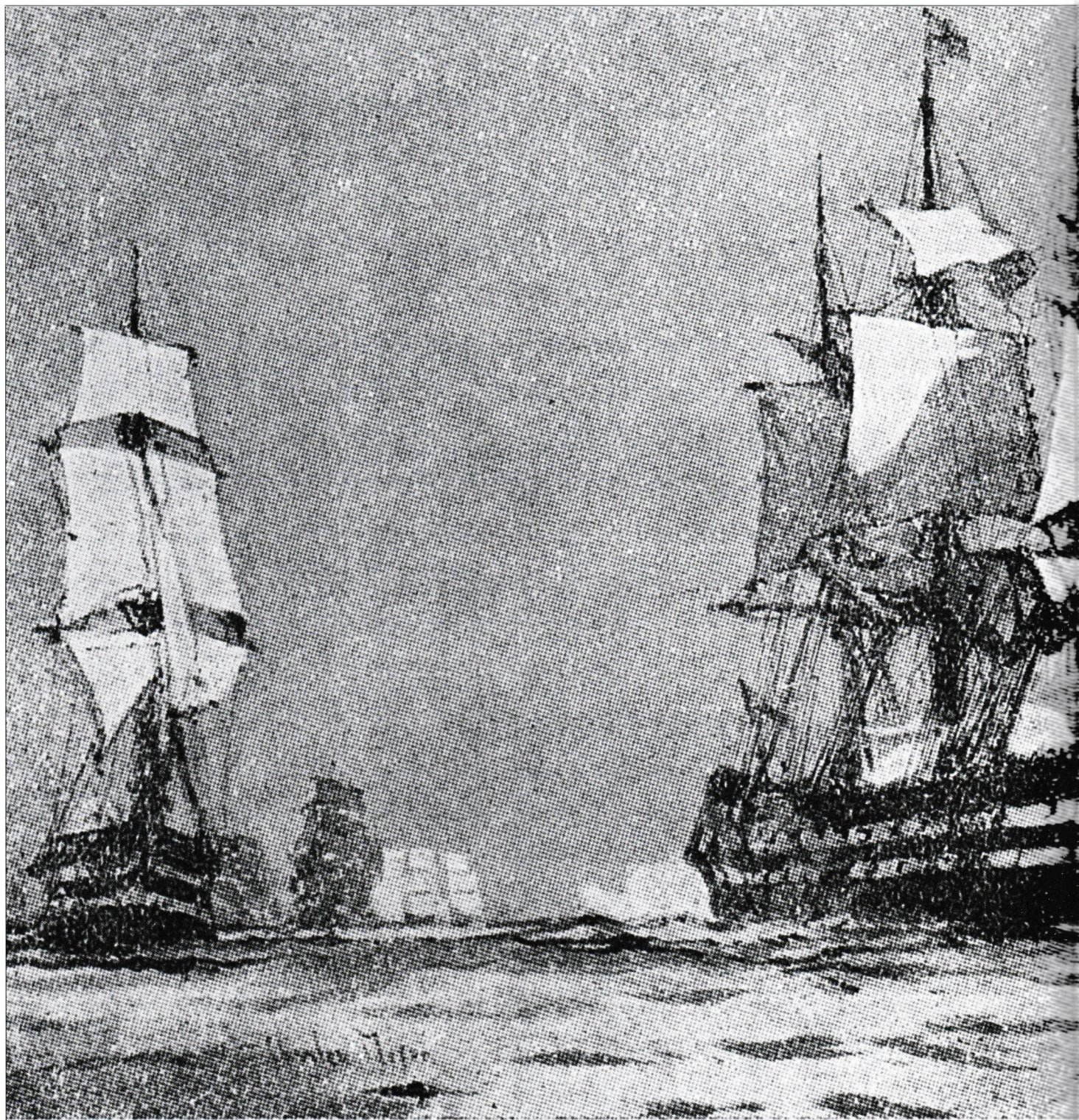
Lysten til sjøen og til eventyr ute i den vide verden var gått i arv til meg og holdt meg fast til tross for at jeg etter fars mening – og den benyttet han enhver anledning til temmelig skarpt å uttale – utelukkende burde interessere meg for å utdanne meg til å forestå godsets forvaltning.

Far var nemlig som oftest fraværende, i London hvor han i Parlamentet representerte vårt distrikt; han ville derfor helst være fri for ansvaret med gårdens stell, som han helt overlot til en forvalter under mors overoppsyn.

Men jeg var full av utlengsler og bestemte meg til, støttet av mor, men meget mot fars ønske, å gå inn i marinen som kadett.

Med min morbrors innflytelse fikk jeg endelig lov til – jeg var da femten år gammel – å embarkere som aspirant på en elendig gammel fregatt som lå og krysset i Kanalen for å oppsnappe de utallige franske kaperfartøyer som gjorde seilasen usikker for den engelske handelsflåte.

Men det syntes aldri å lykkes oss i å skulle få tak på noen av dem, vesentlig av den grunn at vi tilbrakte størstedelen av vårt tokt i havn ved at proviantere og reparere. Jeg lengtet derfor mer og mer mot farvann hvor det virkelig skjedde noe.

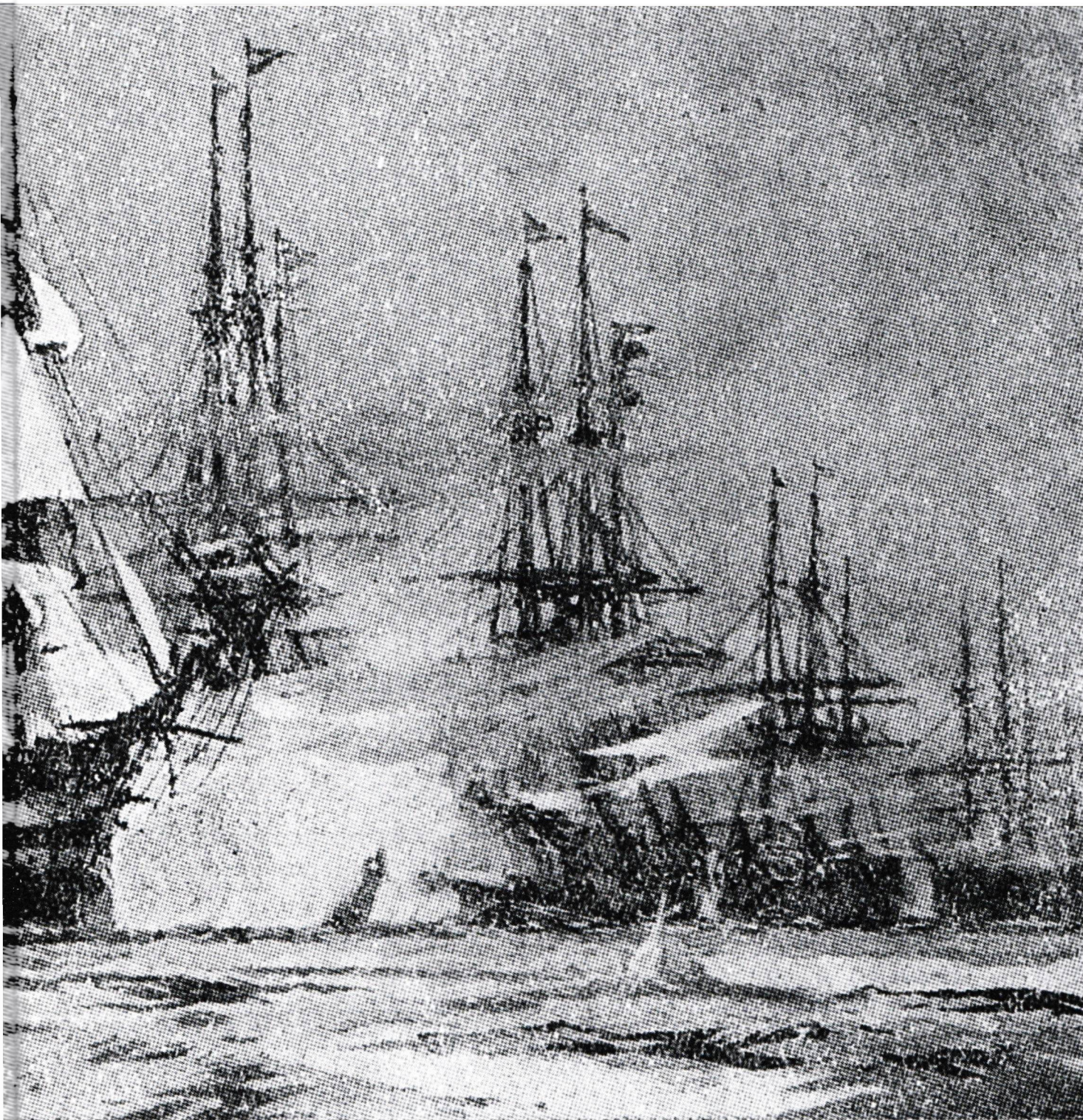
Lord Nelson bringer den fram

De to årene jeg tilbrakte om bord i denne gamle fregatten, har alltid stått for meg som de to lengste og kjedligste år i mitt liv.

Så etter meget strid og mange bitre ord fra far – mange tårer fra mors og min side – skaffet far meg med sin innflytelse i admiralitetet en stilling som kadett om bord på Lord Nelsons flaggskip "Foudroyant" som hadde en

sjef med navn Sir Edward Berry, han var en gammel venn av far.

Jeg dro av sted til Middelhavet for å embarkere. Det var første og siste gang far brukte sin innflytelse i marinen for meg, og avskjeden mellom oss ble kort og kald, men jeg dro av sted med min mors velsignelse – jeg skulle aldri se henne mer!

Franske flåte under dobbelt ild.

Full av lyse forhåpninger og med fast forsett med min tjenestegjøring under den berømte admiral, skulle jeg gjøre mor stolt av meg og få far til å glemme sine harde ord samt kalde avskjed.

Tjeneste der ned i sør virket svært lokkende på meg, det virket som det var så mange anledninger å få utmerke seg – landets øyne var nettopp da med spenning rettet

mot Lord Nelsons jakt etter den franske flåte, som var gått ut fra Toulon for å konvoiere general Bonapartes hær, et sted hvor ingen viste.

Vi pløyet gjennom Middelhavet på kryss og på tvers for å finne flåten, men forgjeves. Ingen om bord hadde anelse om hvor Bonaparte var dratt hen.

Han erobret Malta uten at vi fikk hindret det, han

lekte fullstendig blindebukk med oss – men vi må ha passert ham en mørk natt østenfor Malta uten å ha hatt føling med ham, og det nettopp som vi for alt hva remmer og tøy kunne holde med hele flåten styret østerover mot Alexandria – men da vi kom dit, var det ingen Bonaparte å se – så vi satte kurs nord/østover mot Lille-Asia og tilbake til Sicilia.

Dagen etter ankret den franske admiral Bruey's med hele sin flåte ved byen og fikk landsatt Bonapartets hær uten at vi hadde ide om det skjedde.

Lord Nelson hadde vært for utålmodig. Hadde han blitt liggende en dag ved Alexandria, hadde den franske flåte og alle hærens transportskip falt i våre hender, og Bonapartets skjebne vært avgjort ved Nilen's strand.

Først en måned senere, etter at vi hadde proviantert og komplettert vårt forråd i Syrakus og atter satt kursen østover mot Egypt, fant vi den franske flåte liggende til ankers like østenfor Alexandria, i havnen ved Abonkir.

Det var bare en times tid før solnedgang at vi fikk flåten i sikte, og hvor den lå i en lang linje langs den gule sandstranden, og signalene fra flaggskipet gikk straks til topps.

Det ledende fartøy og dets nærmeste "kamerat" som lå aktenfor dette, var begge 74 kanoners linjeskip. De satte kursen direkte foren det forreste fartøyet i den franske linje og kastet anker.

Jeg husker ennå godt den begeistring vi følte om bord når vi etter den månedslange søking endelig så mastene av den franske flåte over den Egyptiske strand. Men jeg har heller ikke glemt den lille klemsel om hjertet jeg plutselig følte, da det franske admiralskipet første bredside suste innover vårt dekk – knusende og drepende – men denne klemselen varte bare et øyeblikk for så tok min tjeneste hele min oppmerksomhet – på en slik måte at jeg med stolthet kunne et par dager etterpå sende far en beretning om den franske flåtens ødeleggelse og samtidig meddele og jeg med ære og til min sjefs fulle tilfredshet hadde mottatt min ilddåp.

Dette bidro til å mildne min fars vrede i noen grad, og den etterfølgende fortelling om mine senere ferder rundt omkring i verden er bygget på den mange brev jeg sendte ham og mor om mine gleder og skuffelser – om mine underlige sjefer som jeg ofte bittert måtte tjene under.

Etter vår seier ved Aboukir seilte vi med flåten til Italia, hvor vi i Neapel ble mottatt med den største begeistring av konge og hoff – her fulgte fest på fest – dette til tross for at franske hærstyrker var på marsj nedover mot byen, og kongeriket var i opprør – delt i to partier som bekjempet hverandre med mord, rov og plyndringer. Det republikanske parti som søkte forbindelse med de franske, og det kongelig sinnset i hvis spiss kardinal Ruffo stod, og som ennå holdt på den helt degenererte bourbonske familie.

Atten linjeskip lå pyntet til fest lå disse vakre

sommerdager til ankers ved den skjønnne bukt ved Neapel under Lord Nelsons kommando, hans flagg vaiet på "Foudroyant".

De flaggkledde skip med de vakre omgivelser – og med hele hoffet som var om bord – alltid stå sterkt i min erindring.

På skansen satt Lord Nelson selv, glad og fetert etter sin glimrende seier, omringet av den napolitanske hoffs festkledde damer og kavalerer, alt bare glede og festrus til tross for at opprørkampene ennå herjet innenfor oss i byens gater. Innen fra byen kom da også en elendig utseende båt roende ut til oss med en skare fillete, røverlignende napolitanere om bord – lasaroner fra kardinal Ruffos konglignede hær, som holdt byen besatt under de grusomste myrderier og plyndringer.

Akterut i denne båten satt – bundet – den napolitanske admiral, prins Carraccioli og en del andre napolitanske notabiliteter, hvis tilfluktsted, en hule i de kalabriske fjell, var blitt oppdaget av disse banditter, som nå kom roende til den engelsk-neapolitanske flåte for å kreve sine ofres blod.

Den italienske admiral, som ble overlevert i min varetekt – jeg var den gang signal-kadett-underoffiser hos Lord Nelson – ble tatt opp på dekket bevoktet av en del engelske marinesoldater. Han var liten og undersetsig, øyensynlig kraftig bygget, men han så slitt ut av sult og elendighet. Klærne var fillete, men ansiktet hadde et uttrykk av bestemthet og vilje til å bære motgangen.

Han talte i korte setninger på det reneste engelsk til meg og ble så straks ført inn i messen, hvor en krigsrett satt samlet, sammensatt av hans egne offiserer, og under presidium av grev Thurn.

Hans forsvarstale ble fremsakt med dyp og mandig stemme.

"- Jeg er anklaget for å ha forrådet min konge i nøden og forbundet meg med hans fiende – anklagen er falsk, for det er kongen som har forlatt meg og sine tro undersotter. Det er mine dommere vel bekjent at vår grense var besatt av vår arme under general Mack", sa han.

Han forklarte videre at general Mack's arme var de fremrykkende franske styrker fullstendig overlegen, men at dommerne burde vite at penger er krigens livsnerve.

Kongen samlet alt som kunne omsettes i kontanter under påskudd at det skulle benyttes til vår armes underhold, embarkerte det på hans engelske majestets skip "Vanguard" – fem hundre kasser gull sølv og kostbarheter av alle slag – og flyktet så til Palermo for å leve i luksuriøs sikkerhet.

General Mack's arme ble oppløst på grunn av mangel på lønninger og underhold, og den franske arme sto foran Neapel.

Under rettsmøtet sa så den anklagede:

”- Hvem er så forræderen – kongen eller jeg?”.

Han fortsatte med at fortelle følgende: - dersom jeg ikke hadde underkastet meg den herskede makt (den nydannede pathenopeïske republikk) ville mine barn (her grep bevegelsen ham, og han skalv i stemmen, men han overvant det etter en kort pause og fortsatte med fast stemme) blitt vagabonder i sitt eget land.

Mine herrer dommere – dere er selv fedre, jeg appellerer derfor til deres følelser – jeg ber hver og en av dere å sette seg inn i min stilling, og så spørre dere selv. Hvordan dere ville handlet. Men jeg vet at min dom er forut bestemt og at denne retten er nedsatt for å gi alt annet enn rettferdighet. Mitt blod vil komme over dere og deres barn.

Den gamle admiral strakte begge hender ut og gav et bilde på en tapper mann i ytterste fare.

Retten ble så rømmet – for etter kort tid igjen å bli åpnet, denne gang for å avsi dom.

Grev Thurn tok hatten på seg og reiste seg – så henvente han seg til den anklagede.

”- Admiral prins Carraccioli”, sa han ” – de er enstemmig dømt for de forbrytelser de er anklaget for”.

”- De har lønnet den mildeste og mest tilgivende monark for alt hva han har gjort for Dem med den sorteste utakknemlighet. Retten dom er derfor at De skal henges fra Deres eget flaggskips rånokk to timer fra nå av. Gud se i barmhjertighet Deres sjel”

Prins Carracciollis ansikt røpet ikke tegn til bevegelse.

” – Når mine herrer dommere” sa han rolig, ”engang skal stå til ansvar for Deres gjerninger, vil dere gåte blod over den urett dere nå har begått. Jeg skammer meg nesten over den gunst å bli skutt som det sømmer seg for en offiser istedenfor å bli hengt som en tyv og morder”.

”- Dommen er ufravikelig”, svarte grev Thurn kalt, ”og retten er herved oppløst”.

Jeg var grepet av medlidenhet og harme over denne urettferdige dom. Og da jeg oppe på skansen så den for alltid så elskverdige lady Hamilton stå sammen med dronningen av Neapel og en del hoffdamer, tok jeg hatten av og rettet en tårekvalt bønn til henne om å søke utvirket

en benådning. Aldri før eller siden har jeg møtt så mange kalde, tilintetgjørende blikk. Jeg vente meg stille om og gikk så tilbake til min fange.

Klokken 2 om ettermiddagen gikk den gamle men så kjekke, med faste skritt ned til Lord Nelsons båt og ble så ført til sitt eget flaggskip under bevoktning av 30 av ”Foudroyant” sine matroser og under en offisers kommando. Et skudd ble avfyrt som signal, og den tapre admiral var ikke mer.....

Et par dager etter var atter Hans Majestet kongen av Neapel, dronningen med sine hoffdamer, førsteministeren, sir John Acton, og flere av de fremmede gesandter embarkert på ”Foudroyant”, så Nelson måtte avgi sin lugar til kongen, og på babord side øverste dekk til Hans Majestets kokker, som også gjorde oss kadetter den ære å koke for oss, og aldri før har en kadettmesse sett en slik fest!

Episoden fra de foregående dager var allerede glemt.

En tidlig morgenstund noen dager etter dette, ble det imidlertid meg meldt, at Hans Majestet allerede var på dekk, hvorpå jeg skyndte meg opp, og fant ham stående på skansen, blek og skjelvende å stirre på noe nede i vannet. Til slutt slapp han kikkerten ned i dekket, og vendte seg så mot meg med alle tegn på den dypeste redsel i hvert trekk. Så famlet han seg inn i kahytten.

Jeg gikk bort til skipsrekken og speidet utover vannet for å se hva som hadde skremt kongen slik. Like under babords låring fløt admiralens lik med ansiktet opp og med øynene sprengt ut ved kvelningen – hans lange grå hår foldet seg ut og fløt lett bølgende i vannet.

Så kom hele hoffet på dekk, og spesielt deres presteskap, som var meget tallrikt.

En av biskopene fortalte kongen at prins Carraccillis ånd ikke kunde finne hvile før kongen hadde tilgitt prinsen – det var for at be om tilgivelse at han nå var steget opp av havet.

Tilgivelse gav Hans Majestet ham på stedet og følte seg derfor etterpå beroliget.

Samme dag gikk Hans Majestet og hoffet fra borde.

Fortsetter neste nummer

Fakta om "sjøkadetten" Jonas Lie

Etter artikkel i Aftenposten 8. januar 1963 – skrevet av Rolf Scheen

Av Rune Sørli

Jeg ville tro det er interesse for å få oppklart litt omstedighetene rundt dikteren Jonas Lie's karrigere som sjøkadett i Fredriksvern – det har etter hvert blitt forvirring om hans egentlige virke og fysiske tilstand. Her er imidlertid en korrigerende faktaartikkel om nettopp denne folkekjære personen.

Det er ikke alltid like morsomt å måtte korrigere historien – især når dette setter fortellinger og historier ned på et mer nøkternt nivå. Likevel er det viktig å sette "brikkene" i rett rekkefølge når historien skal føres videre til nye generasjoner.

En slik "unøyaktighet" går igjen i flere norske biografier om vår sjøens dikter, Jonas Lie.

Foranledningen

Foranledningen er Sjøkrigsskolens flytting til et sted nær Bergen. Skolens sjef, kommandør F. H. Johannessen, gav Rolf Scheen adgang til å gå gjennom arkivet før flyttingen fra Oslo. Særlig interesse var alle de dokumentene som omhandlet det gamle Søcadet-Institutets mest berømte aspirant, nemlig Jonas Lie, som også hadde skrevet en fortelling fra miljøet i Fredriksvern "Kommandørens Døtre".

Scheen hadde erfart at både leksikon og andre oppslagsverk skrev at:

"- Jonas Lie er f. i Modum – da JL var 12 år flyttet familien til Sunnhordland mens JL ble sendt til Stavern

for å bli Sjøkadett – men han var for nærsynt."

Andre steder står det følgende:

"- Jonas Lie ble i august 1846 sendt til Fredriksvern – og at han som ung kadettaspirant bodde i selveste kommandantgården sammen med kommandør Christie – og at han ble sendt hjem igjen fordi han var så nærsynt."

Staverns egen Joh, K. Nødvedt skriver i boken "Fredriksvern og Stavern" fra 1926 følgende:

"- det vanket en masse juling på Jonas Lie når han var i Fredriksvern – det var jo en tradisjon at de eldre kadettene skulle hundse de unge..."

Likeledes at det var et bittert fiendskap mellom Jonas Lie og kommandørkaptein Christies sønn som gikk i klassen over Lie på instituttet."

Et annet feiltrinn som ofte gjøres når fortellinger om Jonas Lie's tid i Fredriksvern skal fortelles, er at man lett faller for fristelsen å si at Lie var i Stavern – det understrekes at livet innenfor vollene som oftest var det eneste sted kadettene på den tiden oppholdt seg – livet utenfor og i selve Stavern var totalt atskilt.

Jonas Lies hus "Elisenfryd" på Larviksveien.

Foto: Rune Sørli's fotosamling.

”Commandeur-Capitaine”

Skal vi nå se litt på det som er kommet frem leger opp, og vi begynner med kommandør Christie.

H. C. Christie var ”Commandeur-Capitaine” – altså ikke kommandør.

Hans sønn A. C. Christie, aspirerte sammen med Jonas Lie – han kunne da heller aldri gå i klassen over en som ikke kom inn.

Men før vi går videre i vår jakt på faktafeil – kan vi se litt på de riktige leksikalske opplysningene om Jonas Lie.

Jonas Lie ble født 6. november 1833 på Øvre Eiker, på gården Hoen. Denne var for øvrig i eie av Eidsvollmannen Christopher Borgersen Hoen. Da Jonas Lie var et år og lå i vugge inne på Hoen gård, gjorde man et av de rikeste funn av gull fra Vikingtiden (Hoen-funnet) – nesten synd han var så ung på det tidspunktet, ellers så ville nok utgravningene på den tiden gitt ham meget inspirasjon vil vi tro.

”Sjø-cadetten” Jonas Lie

Men litt tilbake til ”sjø-cadetten” Jonas Lie og de små faktafeil vi kan spore gjennom våre nasjonale oppslagsverk.

Den Norske Rigstidene hadde tirsdag den 17. mars 1846 en lang bekjentgjørelse om opptakelse av elever ved ”Sø-cadet-Institutet” i Fredriksvern. Denne var undertegnet sjefen C. A. Bendz. Kunngjøringen begynte slik:

”- Ved Sø-cadet-Institutet er det for Tiden 1 ledig Cadet-Nummer, og vil der rimeligvis til Foraaret desuden blive 2 Vancanser, hvorfor de Forældre eller Værger, der maatte attraae Ansættelse for Sønner eller Myndlinger, som den 1ste januar d. a. ei vare ældre end fulde 15 aar, og ved dette Aars Udgang ikke ere yngre end fulde 13 aar, ville behage, inden medio april at Indsende til Søcadet-Corpset deres Andragende, ledsaget af Døbe-Vacinantons- og Sundheds- Attester, hvorefter den befalende Præliminair-Examen vil blive afholdt her i de første dage af mai maaned.”

Sunnhetsattesten

Den unge Jonas Lie bodde på denne tiden hos kommandørkaptein H. C. Christie på Fredriksvern Verft for å forberede seg på opptaksprøven.

Den 10. april 1846 blir han anmeldt til denne prøven av Christie. Jonas Lie hadde ved søknaden til opptaket kun en attest, og det var Sunnhetsattesten. Jonas sin far, Mons Lie, hadde på den tiden flyttet til Sunnhordland, så derfor hadde han ingen andre attester å legge ved, men han opplyser selv at han er døpt i Haug kirke på Eiker den 26. mai 1834 – og at kirkeboken kan bekrefte at han er vaksinert den 13. september 1834 av Fagerholt.

Sunnhetsattesten inneholder ikke noe om at Jonas Lie har dårlig syn – hadde han vært nærsynt ville han nok aldri latt seg underkaste en opptaksprøve på den tiden.

Dagboken

I dagboken for ”Søcadet-Institutet” står det:

”- 1. mai 1846 Alle mødte præcise og ordentlige til Bøn og Parade. I dag begyndte Præliminair-Examen for” (det hadde møtt 10 unge gutter for å kjempe om de 3 ledige kadett plassene).

Den første dagen hadde guttene prøve i norsk, og om ettermiddagen var det prøve i fransk. Lørdag fortsatte man med diktat, geografi og regning. Mandag var det historie og engelsk, mens tirsdagen var det slutt.

Sensuren var ferdig allerede 6. mai, og her er resultatet:

Concurrence-Examen i Præliminair Videnskaberne											
Navne	Moderanaal	Regning	Serivning	Religion	Historie	Geografi	Fransk	Engelsk	Regning	Summa	Anmærkning
Høieste Character	3	3	3	3	3	3	3	3	3	27	
D. H. Rye	2.73	2.59	2.07	2.55	2.85	2.82	2.53	2.77	2.5	23.41	
A. S. Christie	2.53	2.72	2.53	2.39	2.27	2.84	2.49	2.54	2.43	22.74	
J. Krøepelien	2.83	3	2.63	1.81	1.73	2.57	2.93	2.61	2.33	22.44	
B. A. Bødtker	2.33	3	2.3	2	2.6	2.52	2.55	2.56	1.8	21.66	
T. Mathiesen	2.46	2.43	2.47	2.24	2.21	1.5	2.52	2.56	2.8	21.19	
H. J. Norregaard	2.36	2.26	1.87	1.91	2.85	2.77	2.61	2.12	1.67	20.42	
K. T. Theiste	2.45	2.61	2.27	1.82	1.81	1.94	2.08	2.41	2.57	19.96	
F. F. Wedel-Jarlsberg	1.32	2.57	2.17	1.48	1.52	2.75	2.21	1.88	2.37	18.27	Ikke best. Examen
S. P. Larsen	1.25	2.45	1.97	2.12	0.77	1.33	1.62	1.52	1.97	15	Do. Do.
J. Lie	1.56	1	1.87	1.18	1.63	1.21	2.08	1.55	1.17	13.25	Do. Do.

Søcadet Institutet i Fredriksvern d 3te Mai 1846

C. A. Bendz F. F. Krogh Chr. Lange Stephani Geelmuyden J. L. Johansen

På denne sensuren ser vi at 3 gutter strøk, og at den da 12 og et halvt år gamle Jonas Lie står sist på listen. Det nyttet ikke med de karakterene han hadde.

Av de 7 som hadde bestått prøven, fikk 6 av disse lov til å bli med kadettskipet, korvetten ”ØRNEN”, da for å prøves ytterligere i praktisk duglighet. Av disse var det bare 3 som klarte å bli kadetter i 1846, samt en som fikk opptak året etter.

Tilbake senere

Jonas Lie måtte da pakke sine saker etter et par ukers opphold på Fredriksvern Verft og sette kursen hjemover igjen – en annen karrigere måtte staves ut, og det ble litteraturen som vi nå alle vet – men de få dager på Fredriksvern har likevel satt sitt preg i den unge guttens sjel.

60 år senere, den 22. juni 1906, flyttet imidlertid Jonas Lie og hans kone Thomasine tilbake til Stavern, og her bodde han kun i litt over et år, før han reiste til gården Fleskum i Bærum og døde der den 5. juli 1908.

Thomasine døde på morgenen 6. oktober 1907 i Stavern – begge er gravlagt på Fredriksvern kirke.

Befalsskolen for Luftvernartilleriet

Stavern kull X 1955-1956

Av Jarle Riise og Asbjørn Sneisen

Første rekke fra v: Sjt Tveter, Fnr Tombre, Fnr Berntsen, Lt Sørestrand, Lt Stray, Maj Petterson, Lt Bjørnstad, Lt Wahlstrøm, Lt Vassvik, Fnr Strømmen, og Sjt Sjømeling.

Andre rekke: Edvard Nødland, Ernst K Vanay, Truls O Johansen, Thorstein J Smith-Christensen, Pål Blekastad, Jarle Riise, Pål R Glad Jan Henrik Weflen, Bjørn Thorsen.

Tredje rekke: Hans E Støvern, Ola Erichsen, Wilhelm Quigstad, Asbjørn R Sneisen, Einar S Vaksvik, Sten Skaret, Hans Dramstad, Jan Endresen, Terje A Pettersen, Tore Mogstad.

Fjerde rekke: Norvald O Nordnes, Bjørn E Fjeld, Ivar Aa Maack, Sverre Berge, Simon Thomas Skjeldrup Hansson, Thor Martinsen, Per Sjetne, Ivar Ueland, Jan N Ly,

Femte rekke: Bjørn Corneliussen, Erik Holter, Haakon P Fretheim, Wilhelm Flaata, Erik B Paulsen, Arne Gausel, Leif Krogstie, Carl ChrArnesen, Bjørn Loraas, Walter B Hauglid.

Sjette rekke: Ingard Aurom, Ola A Christoffersen, Arve N Nygård, Tormod Thiis Våland, Reinert D Klingen, Eysten F Huseby, Øystein E Løkkeberg, John I Kustås, Ørnulf Johnsen.

Innledning

Sommeren 1955 møttes vi, ca 150 unge menn, til opptaksprøve ved Befalsskolen for Luftvernartilleriet (BSLVA) i Stavern. Etter et år ble vi uteksaminert som sjersanter. Om oppholdet vil vi gi en kort oversikt, som kilder er brukt samtaler med noen klassekamerater og en brosjyre om BSLVA fra 1956.

Aspirantperioden

Et strålende vær møtte oss, ja, så varmt var det at vi som måtte ligge i telt de første dagene, hadde problemer med søvnen. Sola steikte på teltduken fra tidlig morgen.

Kort tid etter ankomst startet vi opp med legesjekk og teoretiske prøver. Etter hvert som vi ble færre, kunne "uteliggerne" flytte inn på brakke i Øvre leir.

Erik Paulsen på vakt i øvre leir.

Resultatene kom fort opp på oppslagstavla og senger ble etter hvert stående tomme. Løytnantene Sandanger og Cramer ledet det hele med myndig hånd for henholdsvis tropp A og B. Sjef var lt. Bjørnstad med nk. Lt Stray.

Under trening i hinderløypa falt en av våre romkamerater ned. Ikke lenge etter sto også hans køye tom. Vi undret oss over dette, han så jo ut til å være et godt befallemne. Siden ble han en kjent og vel ansett general!

Aspirantperioden var hard. Spesielt for de som hadde sittet på skolebenken i mange år, det var ikke få ganger at maten kom opp igjen under de harde springmarsjene.

På høstparten husker vi spesielt godt en straffeeksersis, for hva? Den omfattet springmarsj og sluttet orden med telling, med meget kraftig stemmebruk! Daghavende ledet seansen og han kommanderte hyppige formasjonsendringer med vendinger så steinspruten stod! Vi hadde lært å kommandere og uheldigvis for vakthavende praktiserte vi regelen om at vi ikke skulle reagere på feil kommando. (Eks bryte av til h. eller v. fra lukekolonne.) Vi stod derfor og stanget mot hindringer som brakkevegger eller øvre bunker ved feil kommando. På Baneveien hadde vi fått et skuelystent publikum. I leiren prøvde fortvilte befalsfruer å få barna til ro. Dette ble for oss en festlig og minnerik skumringsstund. En god pedagogisk lærdom!

Vi var nå blitt 47 elever.

Ingard Aurom og Carl C Arnesen tegner krokier med god støtte fra lokale krefter

Elevperiode (10 mnd)

De første 4 mnd var en fellesperiode med mye teori, en generell befalsutdanning. Av emner nevnes artilleri, skytelære, radar, administrasjon samt kartlesing, orientering og skissetegning.

Sanitetslæra inneholdt mye om førstehjelp. For oss i vår alder var det naturlig at det ble fokusert på forhold til det annet kjønn og sex. Dette hadde tidligere vært et vanskelig emne for mange av oss. Slike kunnskaper hadde vi oftest tilegnet oss gjennom selvstudier. Instruktøren, dr Wedding, krydret temaet med historier om kondombruk og gjenbruk av disse. Han gjorde emnet folkelig for oss.

Den fysiske treninga fortsatte, men nå med løpeturer før frokost. Formene skulle holdes ved like.

Spesialisierungsperiode.

De siste 6 mnd var en spesialisierungsperiode med følgende linjer:

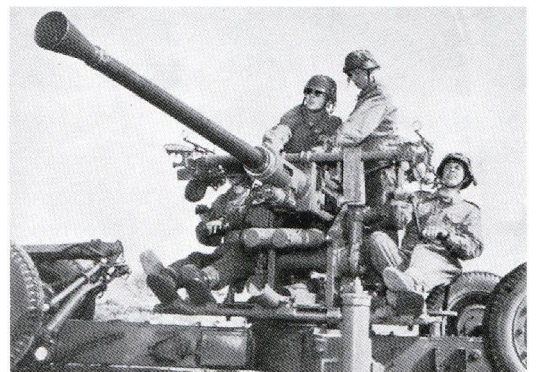
Tung luftvernartillerilinje:

Elever fra tropp A

Lett luftvernlinje:

*Fra v (med solbriller)
Hans Dramstad,
Truls Johansen
og Wilhelm Quigstad.*

Kontroll- og varslingslinje:

Walter Hauglid sørger for sambandet.

Avventer nye ordrer. Rauland høyfjellshotel skimtes i bakgrunnen.

Mye av aktivitetene i denne perioden var skyting mot luftmål og foregikk på Rakke

Vinterøvelse Rauland

I februar ble det arrangert vinterøvelse på Rauland. Utgangspunktet var Rauland Høyfjellshotell. Øvelsene omfattet skiteknikk, spredt orden på ski og vinterbivakuering. Det vi husker best var bruken av Himalayatelt. Etter som vi forsto var dette "hendige" teltet til utprøving.

På vei

Dessuten var det innlagt 18 km langrenn og fjellmarsj over 3 dager.

Marsjen startet fra Rauland Høyfjellshotell, over Møsvann med innkomst på Notodden. Marsjen var hard,

Pause under marsjen. Sittende i front Bjørn Loraas, Einar Vaksvik og Sten Skaret.

Himalayateltet viste seg å være lite egnet.

noen synes å huske at ryggsekkene veide over 30 kg pluss våpen.

På hvert lag samarbeidet tre elever med ansvar for pulken på ca 75 kg, to drog og en deltok i forpatruljen som brøytet løype og forberedte bivakkieringsområde.

Første overnatting skjedde sør for Gaustadtoppen, i sterk kulde. Ingard Aurom, som har lånt oss bilder, skrev i sin album at Himalayateltet var tett, andre vi har intervjuet har fortalt at stearinlysene hadde sloknet eller var i ferd med å slokne av mangel på oksygen. Heldigvis for oss ble ingen skadet.

Vi levde på stridsrasjoner.

Fyringsbrikkene, til bruk for koking, gikk stort sett med til å smelte snø. Å lage varm mat var derfor umulig. Skistøvlelene var spekte og vi torde derfor ikke å ta av oss disse av frykt for at vi ikke fikk dem på neste morgen.

Videre gikk marsjen ned Tuddal med overnatting i Sauland. Ola Christoffersen, som gikk forpatrulje dit, minnes at da de kom fram til gården hvor de overnattet, ble de invitert av befalet til et glass melk på gårdens kjøkken. "Det er den melka som har smakt best for meg i mitt liv. Den var herlig!" gir han i dag uttrykk for.

Etter fullført jobb, krøp Ola ned i sin lille sovepose.

(De lengste elevene hadde problem med å få store nok poser.) Etter kort tid fikk han krampe i begge beina, fra hofta og helt ned. Smertene oversteg et senere nyregrusfall!

Flere av fyringsvaktene kom dessverre litt for nær leirbålet, så nært at skoene ble stormtørket/ brenn og derfor vanskelig å få innlevert på depotet.

På Notodden måtte vi vente på toget. Her ble vi stående ute og resultatet ble at svært mange ble forkjølet. Det gikk bra å fryse ute, men veksling mellom et varmt venterom og vindfull perrong, tok knekken på oss.

Flere av deltakerne har fortalt om det store matbehovet de fikk etter turen. Tilbake i Stavern strevde mange med å få nok mat til å etterfylle energidepotene. En kan fristes til å sammenligne med dagens skiløpere etter ei 5-mil i Holmenkollen!

Øvelse Dovre

Vi startet med kolonnekjøring til Larvik, tog til Otta og kolonnekjøring til Dovre. Retur til Stavern skjedde i kolonne. Øvelsen foregikk tidlig sommer 1956 og varte en liten måned. Øvingsmomentene var transport av

Skyting med 90mm kanon.

luftvernartillerimateriell med tog, kolonnekjøring, nærforsvar og markmålskyting.

Starten var vanskelig. Batterisjefen orienterte til Folldal mens Batteriet stod klart på Hjerkinns beredskapsstilling og klar til stillingsbesettelse. Her dukket øvingslederen opp. Han foretok en sterkt hørbar tilrettevisning understreket ved å kaste kjørehanskene i bakken.

Alle skytsene ble brukt til skyting mot markmål.

90mm ble brukt til indirekte skyting mot Snøhettaområdet. Ildgivningen ble ledet av OP'er, og dette var nytt for oss.

Etter å ha levd på feltfot og ventet på angrep i

dagevis, opplevde vi å få reaksjoner som vi under normale forhold ikke kjente til at vi hadde. Hans Dramstad var postert med en 40 mm sør for E6 med skuddsektor mot Snøhetta. Plutselig var det en stemme bak som stakk noe i ryggen hans og forkynte "Du er død!".

Dramstad reagerte med å be personen bak, som var løytnant, "Hold kjef!" For en befalelev var dette unormalt. Det kostet ham 50 kr i bot.

Øvelsen ble avsluttet i Stavern.

Vi var forlagt på Vestre Rakke.

En av de siste kveldene der ble jeg, Jarle Riise, på vakt, tiltalt av en enslig inntrenger, som påstod at vi var satt ut av spill. Jeg tente på alle pluggene og tok tak i pipa på Mauseren og slo mot inntrengerens. Heldigvis for meg parerte han forskriftsmessig med det resultat at kolbehalsen på mitt våpen ble knekt. Lykken stod meg bi og jeg unngikk å slå motparten helseløs og jeg fikk verken bot eller refs for tildragelsen!

Kampene på Rakke var mer omfattende enn vi kjente til i vår befalsskoletid. Senere har vi fått vite at inntrengerne brukte mursteiner i sin kamp mot oss forsvarerne av Vestre Rakke. Heldigvis holdt de fleste hodet kaldt og tok inntrengerne til fange uten bruk av farlige våpen.

Neste dag ble han sluppet fri, men måtte på egen

hånd ta seg tilbake til leiren. Det han ikke visste var at de fleste porter/utganger var forsynt med et stort antall snublebluss koblet med knallskudd, ofte mange. Vår fange åpnet en av portene og med et brak gikk han i bakken og ble liggende. Etter forlydende fikk han et to dagers opphold på leirens sjukestue etter besøket hos oss.

Ved oppsummeringen dagen etter fikk vi skryt for et meget godt forsvar av Rakke.

Velferd.

Kantina lå i Skråvika. Her kunne vi kjøpe de populære skolebrødene, spesielt når middagsmaten ikke falt i smak. Det vi husker aller best, var kinoforestillingene. Etter vår husk måtte dette være et samarbeidsprosjekt mellom Forsvaret og det sivile Stavern. En av våre kullkamerater hadde bedt med ei jente på kino. Hun fikk se ei venninne i en av benkeradene og stormet inn dit med befaleleven på hjul. For ham som hadde fått opplæring i "hvordan gå på kino med dame" resulterte dette i permnekt en weekend.

Av annen finkultur huskes Staverns forfatter Hermann Wildenvey for at han leste egne dikt med datteren Hannemor i armkroken.

Eystein Husby, Thorstein Smith-Christensen, Ørnulf Johnsen og Bjørn Loraas nyter her badelivets gleder.

Badeliv ble en viktig fritidssysself som vi kom til å sette pris på under og etter oppholdet i Stavern. Det var ikke få timer vi tilbrakte på badeplassene. Ja, de fleste likte seg så godt at sommerferie med familien ofte fikk en stopp i Stavern. Å treffe kjentfolk fra vår militære tid var ikke uvanlig.

Muntlige kilder :

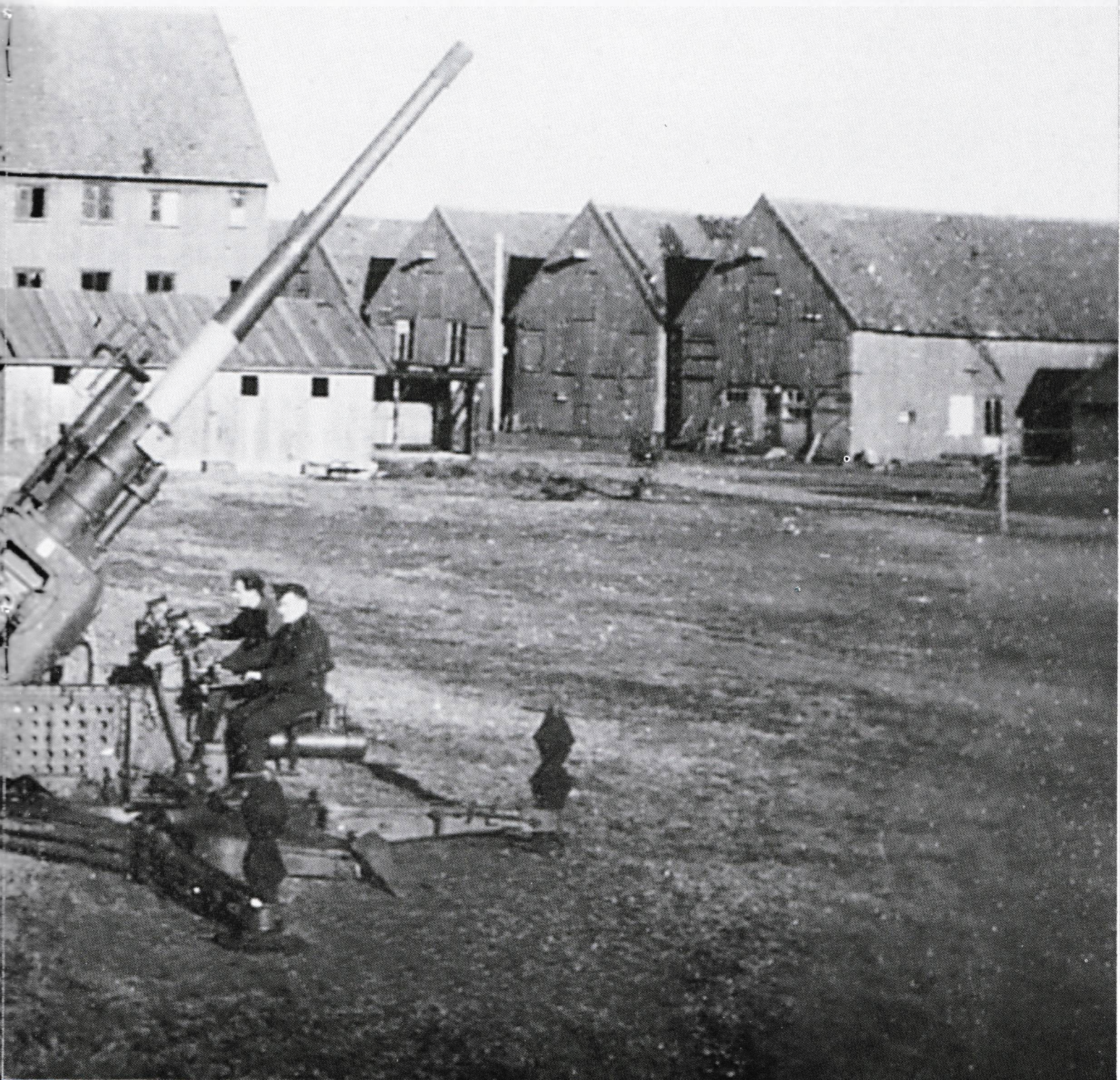
Ingard Aurom, Ola Christoffersen, Hans Dramstad

Bilder :

Ingard Aurom, Thorstein Smith-Christense

Norske soldater ekserserer med britiske 3,7" luftvernkanoner på Sletta i 1946. Legg merke til bygningene i forkant av Kadettbrakkka – dette var latriner satt opp av tyskerne til bruk for krigsfangene som til tider huset brakka i store antall.
Foto: FFV's arkiv.

Luftforsvarets uniformer

Del II

Av Rune Sørlie

Distinksjoner etter krigen

I februar 1946 ble det bestemt at offiserene i Luftforsvaret skulle bære sine distinksjoner på skulderklaffene. Dette ble tatt i bruk på battledressen, men synes aldri å bli vanlig på servicejakken. Stabsoffiserstressene ble på den tiden båret langs kanten på skulderklaffene.

Selve ordningen av distinksjoner har vært lite endret, men de siste årtiene har det vært frem og tilbake med hvordan disse skulle bæres på feltuniformen.

Fra midten av 1960-tallet og frem til 1975, hvor alt befal over sersjant grad fikk vanlige offiseregrader, hadde Luftforsvaret to egne grader for videre avansement fra

stabssersjant – nemlig vingløytnant og vingkaptain. Disse hadde istedenfor stjerner en mørk blå firkant med et eller to sølv speil.

Innføringen av oberst I og oberst II gradene i 1974 førte til nye distinksjoner med fire stjerner for oberst I.

I 1946 ble Hærens vinkler for underoffiserer snudd på den måten at spissen vendte opp. Luftforsvarets underoffiserer fortsatte imidlertid med å bære sine distinksjoner på vanlig måte som i Storbritannia.

I 1955 ble så alle vinkler båret med vinkelspissen ned.

Det ble innført en ny grad – stabssersjant – fikk vinkler med en rett bjelke i overkant under selve

Stabssersjant og verksmester i Stavern Peder Brateng ved sitt skrivebord. Foto: FFV's arkiv.

**DISTINKSJONER PÅ
BLUSE OG KAPPE**

Båtlue, General

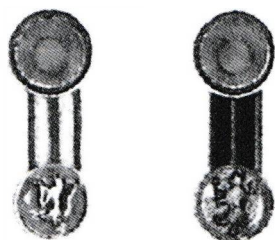

General

Flygerving

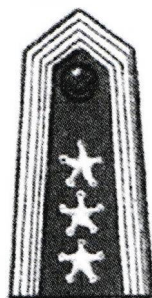
Navigatorving

Læstolper

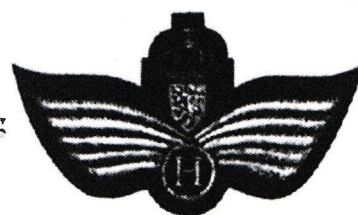
Offiserer og
kadetter

Sersjant

Oberst

Helikopterving

Maskinistving

Vingkaptein

Kaptein

Systemoperatorving

Kadettserjant uten stjerne

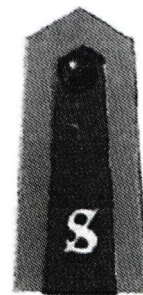
Kadettserjant uten stjerne

Kadettserjant uten stjerne

Kadettserjant

Befalselev

Båtlue for korporaler
og menige

Merke og årsstriper for
vervede (Grenaderer)

Korporal

Vingsoldat

Rolf Johannsen fotografert den 19. august i 1949. Foto: Rune Sørli's fotosamling.

våpenskjoldet. På denne tiden hadde vinklene blitt noe mindre i størrelse og lysegrå, mens våpenskjoldet var blankt.

Etter noen år ble dette systemet sammenordnet med

Hæren, slik at vingersjanten fikk vinkler bare med bjelke, mens stabssersjanten fikk bjelke med en krone over istedenfor våpenskjoldet.

På 1970-tallet ble underoffiserenes distinksjoner

*Kaptein
Østeraas
Foto: FVV's
arkiv.*

sterkt redusert i størrelse, og flyttet slik at de ble båret på samme sted som offiserenes distinksjoner.

I motsetning til Hæren hvor disse distinksjonene er av metall, er Luftforsvarets tilsvarende i brodert tekstil.

Da kvinnene etter hvert fikk opptak i Luftforsvaret, fikk disse til å begynne med egne distinksjoner, men denne ordningen ble etter noen år fjernet slik at de nå har de samme.

Serviceadress og battledress etter krigen

Selve serviceadressen har gjennomgått små forandringer fra den tiden den ble innført. Terminologien har imidlertid variert noe. Den var først kjent som daglig uniformsdress, senere som tjenesteantrekk – så tjenesteantrekk I etter at battledressen skiftet navn fra feltantrekk til tjenesteantrekk II. Den har nesten utelukkende vært båret av befal, selv om noen vervede korporaler og menige etter avtjent førstegangstjeneste fått anledning til å benytte den.

Det har vært noe varierende praksis ved befalskolene angående bruk av serviceadressen.

Hvis man skal se etter endringer på serviceadressen, så er det blant annet dette med at de spisse oppslagene synes gradvis ha gått ut av bruk – for helt å falle bort når det nye uniformsreglementet kom i 1955.

Kvinnenes servicejakker har imidlertid gjennomgått en lagt større forandring fra begynnelsen av 1970-tallet til i dag. Den har hele tiden vært uten brystlommer. Sidelommene var den første tiden uten klaff, så ble de etter hvert lik mennenes.

For battledressen har det vært vanlig å bruke blusetypen som man bar skjorte og slips til. Fra 1955 var det kun tillatt i følge reglementet å benytte denne typen i tjeneste. Battledressen har på lik linje med serviceadressen gjennomgått svært lite forandringer gjennom årene.

For kvinner var det ikke vanlig å bære battledress, men når man etter hvert gjorde det, var forskjellen på blusen at kneppingen var andre veien. Selve blusen kunne bæres til skjørt.

Antrekk til fest og parade

Først fra midten av 1950-tallet ble det orden på antrekket til fest, selskap og paradebruk i Luftforsvaret. Dette skjedde samtidig som den mørke uniformen ble tatt i bruk igjen av Hærens befal. Bortsett fra innføringen av kvinners uniform, har det seinere vært lite forandringer vedrørende disse uniformene.

Til parade bærer befalet serviceadress. Den bæres da med store dekorasjoner, hvit skjorte, et sølvgallonert belte og sabel.

Sabelen har en egen utforming for Luftforsvaret som skiller seg sterkt ut fra Hærens og Marinens sabler.

For generaler brukes gullgallonert belte.

Som festantrekk har Luftforsvaret et eget messeantrekk. Her følger Luftforsvaret systemet som brukes i Marinen, men ikke i Hæren.

Messeantrekket består av en kort åpen jakke, lik en snippkjole uten frakkeskjørt bak.

Til messeantrekk I brukes skjorte med høy snipp, mens til messeantrekk II brukes skjorte med dobbel snipp.

Kvinner bruker dobbel snipp til begge.

Til messeantrekk I har mennene hvit vest – til messeantrekk II en gråblå vest.

Kvinnene har ikke vest – men de bærer langt skjørt til messeantrekk I og kort skjørt til messeantrekk II.

Bruken av messeantrekk I er slik at den benyttes der hvor man ellers hadde brukt kjole og hvitt – mens messeantrekk II benyttes i de anledninger hvor man ellers hadde båret smoking.

Skal man bære flygervinger eller bransjemerker, bæres disse i miniatyr på jakkeslaget. Til messeantrekk I bæres dekorasjoner i miniatyr og til messeantrekk II bæres disse som båndstriper.

Messejakken har skulderklaffer med distinksjoner. Befal som ikke har messeantrekk II kan isteden bære serviceuniformen med hvit skjorte og sort sløyfe.

Til messeantrekk og paradeantrekk benyttes hvitt skjort til kappe.

Løytnant Barnholdt

Løytnant Snildal.

Historisk dag på Fredriksvern Verft

Av Rune Sørлие

I dag ble det skrevet historie inne på Fredriksvern verft: marine, militære styrker er tilbake på området etter 110 års fravær, denne gang representert ved Sjøheimevernet (SHV).

At Fredriksvern verft på nytt skulle bli stedet for militær virksomhet synes vel ganske uvirkelig for bare kort tid siden. Riktignok har vi jo fått uniformert personell her i form av politiet, men det er liksom militærets virksomhet og nærvær vi først og fremst forbinder med stedet.

Som de fleste vet er jo hele Fredriksvern Verft anlagt her av Norges Marine i 1750 under Kong Fredrik V. Så, nøyaktig 110 år etter at de forlot Stavern til fordel for Horten, er marine styrker her igjen. Nå forlater nemlig Sjøheimevernet (SHV) Horten, og etablerer den

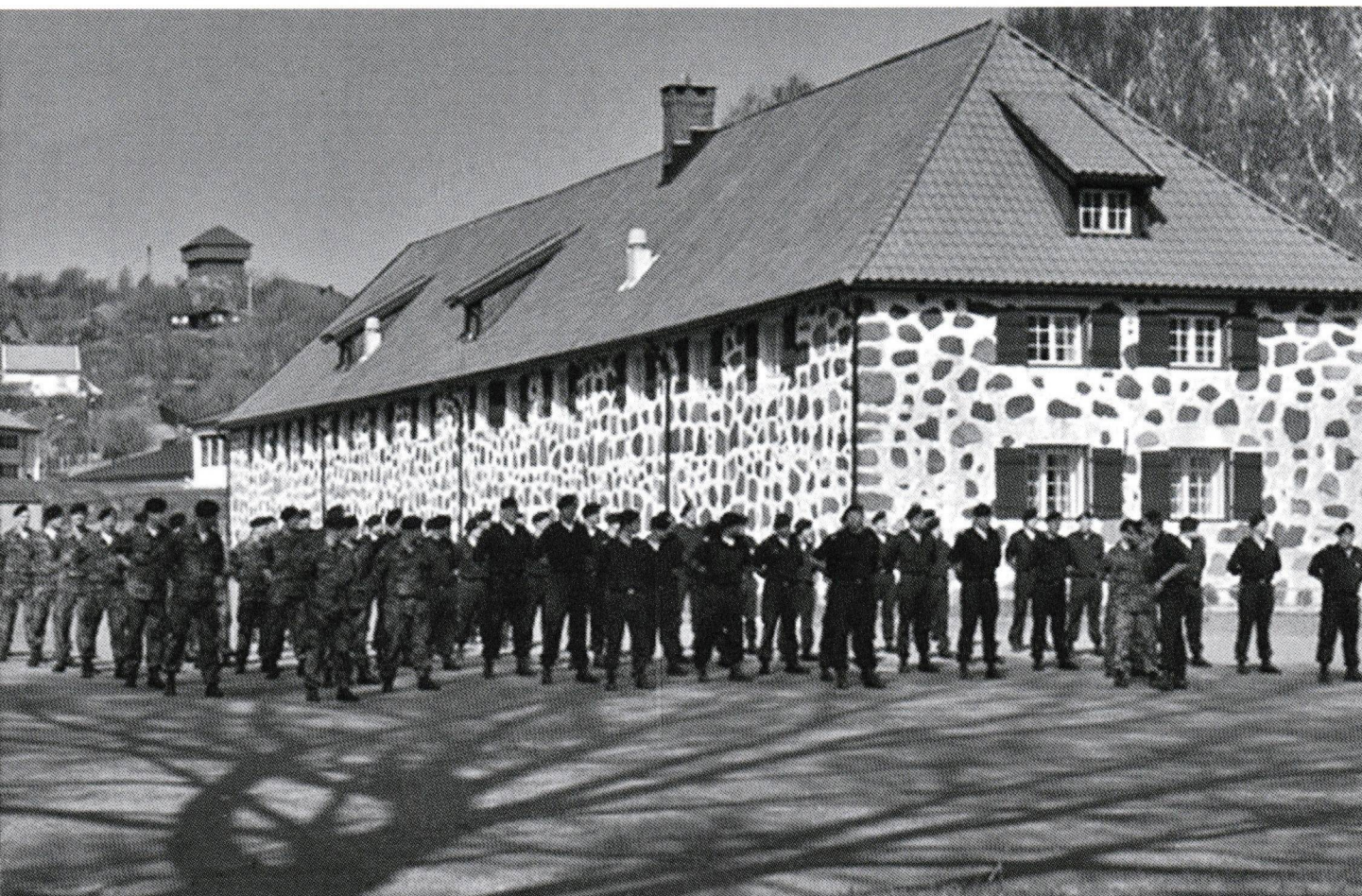
regionale enheten for Sør-Norge – SHV-kommandoen – i Stavern.

I dag, på selveste frigjøringsdagen 8. mai, sto rundt 100 mann oppstilt på plassen mellom Kadettbrakka og “Det murede Magasin” (Steinbrakka) - og presis kl. 10.00 lød de historiske ropene at troppen var under kommando: Heis flagg!

Vi ønsker SHV hjertelig velkommene til både byen og verftet!

Første oppstilling for SHV på Fredriksvern Verft – nøyaktig på klokkeslettet 10.00 den 8. mai 2006

Foto: Yngve Rakke

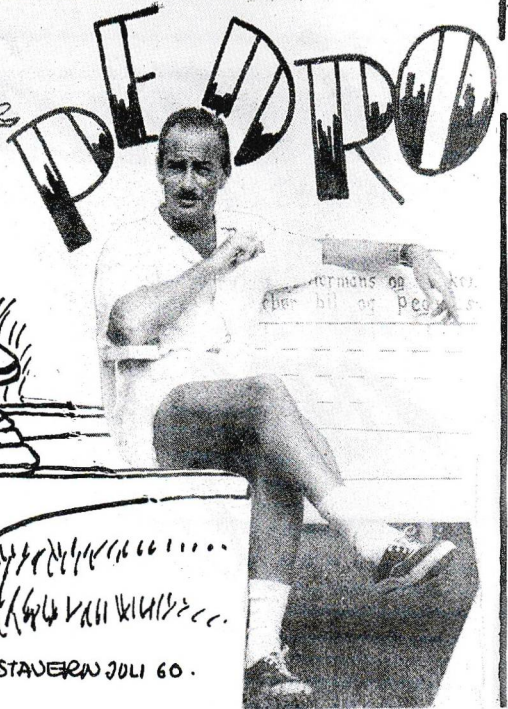
Troppen overleveres til kommando. Foto: Yngve Rakke

"Avdeling rett" – jo, de husket dette ennå! Foto: Rune Sørli

STAVERN JULI 60.

HAN SOM TEGNER I VERDENS GANG.

Det skal vel innrømmes at det finnes noen mennesker i Norges land som ikke kjenner Pedro sånn rent umiddelbart.

Men sier du bare at - det er han som tegner i Verdens Gang - ja, se da er alle med. Her herjer han rundt på avissidene med sin tusj-penn til statsmenn og andres store "skrekk".

Utrolig er det hvordan han kan karikere en type i de mest vriene og vanskelige situasjoner. Ja, tenk bare på hans populære uke-revyer. Mangen en storrølse har nok med skrekk og beven åpnet V-G for å finne seg selv i strek og tekst.

Knappt har NTB sendt ut en melding, den være seg nasjonal eller internasjonal, før Pedro har ideen.

Og sen er han ikke.

På en snupp har "tegnekokken" Pedro blandet sammen ingrediensene til en lekerbiskens av en "rett" kryddret med feiende kommentarer som kan smake både av ironi og humor. Alt servert i første nr av V-G til lesernes store tilfredshet.

Motivet kan være alvorlig, det kan være - - - - ja hva som helst.

Når Pedro har avsluttet sitt arbejde med "tryllepennen", ja se da er det blitt kunst. Tar du en titt inn i Pedros spiskammer vil du få se mange poser med de underligste etiketter, og lengst fremme på en av hylsene vil du få se en stor sekk. På etiketten står det - smil -.

Det er smilet han som regel vil ha frem, og det oppnår han i nær sagt alle sine arbeider.

Ikke bare blandt oss lesere, men også hos "offeret". Dette kan vi skrive da vi vet det er meget sjelden noen kontakter Pedro i den hensikt å "klage".

Ja, vi må ikke glemme Pedro selv.

Sjelden vil en vel finne en kunstner som småhumrer og virkelig koser seg med sine arbeider slik som han.

Det må jo være et bevis på at han elsker sin kunst, noe vi ber leserne ikke misforstå.

PÅ "HERGISHEIM".

Vi visste at Pedro var på ferie i Stavern. At han hadde søkt ly i anekset til "Hergisheim" hos Herman Wildenvey visste vi også.

Men, noe vi ikke var sikre på, var om det var riktig å forstyrre ham midt i ferien.

På en annen side:

Hadde vi råd til, på Sprenggranatens vegne, å la en slik sjanse gå fra oss?

Nei, - det fikk stå til.

Før vi riktig ante omfanget av vår frekkhet, satt vi benket sammen med Pedro - på diktergrunn - omgitt av den herlige og fredelige atmosfæren som vi kjenner igjen fra så mange av Herman Wildenveys vers.

Vår tvilrådighet hadde vært ugrunnet. Vi traff verdens mest hyggelige og sjarmerende menneske.

Pedro sa:

- Det er en fornøyelse for meg å kunne vise en liten gunst som en takk for herlige dager i sommerparadiset Stavern. Hils folket fra meg og si at jeg elsker Stavern. Og jeg sender en spesiell hilsen til guttene i leiren, som jeg vil komplimentere med det hell de har som kan tjenestegjøre i en av Norges peneste og mest tradisjonsrike leire.

PEDRO

STAVERN
JULI 1960

Undskyld - men slik
ser jeg oss.

RED No.
2061 1962

EN KUNSTNER I ARBEIDE.

Det første spørsmål i "embedets medfør" vi stiller Pedro er følgende:

- Kan du tegne en Ola-gutt slik som du ser ham?

For vi riktig er med er han ferdig med tegningen, og hans kommentarer er følgende:

- Når jeg nu tegner en Ola-gutt i denne situasjonen så er det ut fra at Ola sikkert ikke har forandret seg noe nevneverdig på den tid som er gått fra jeg selv opplevde de glade soldaterdager på moen. Dengang som nå var det perm som var målet. Hva ligger da nærmere enn ett glass svalt öl og en liten blomst som er villig til en svingom.

- Men --, den jevne Stavernsborger da. Hvordan tar han seg ut i dine öyne?

- Her vil jeg ærlig innrømme at så godt kjenner jeg ikke folket at jeg kan gi et korrekt bilde, men hvorfor ikke gripe midt på treet.

- Heisann! Det var noe til tegning. Tör vi be om en konklusjon?

- Så gjerne. For meg er Stavern ett paradys over alle jordiske paradiser. Ut fra dette venter jeg å finne engler i Stavern, og kjönnet --, ja, kan det spille noen rolle?

- Nu lar vi yrkes- og lokalpatriotismen flakse bort på "Evas" vinger, og istedet stiller vi et mer fritt spørsmål.

- Hvilken nordmann liker du best å karrikere?

Her blir Pedro noe mer betenkt, men så griper han pennen.

En lang mann "födes" på papiret. Ingen ringere enn statsministeren trer frem som menig Gerhardsen, Einar - som det så smukt skrives i rullene. Så skapes en liten tusling av en kaptein nederst på arket.

Hvorfor akkurat Gerhardsen?

PEDRO STAVERN JULI 1960

- Jo --, fordi det er en underlig mann. Ja, misforstå meg ikke.

Han blir faktisk blidere og blidere jo mer og verre jeg tegner ham.

Riktignok har han en utsatt stilling, så slike ting som det å bli "mishandlet" av oss tegnere, etter manges mening, medfølger stillingen, men det skal innrømmes at en kan bli sur av mindre.

Jo, Gerhardsen er et meget fint og nobelt menneske som jeg vet å sette pris på.

- Hvem er den kapteinen som står der og peker?

- Det er ingen ringere enn vernepliktig kaptein Pedro. Jeg kunne tenke meg stillingen slik overfor menig Einar Gerhardsen. Selvfølgelig vil jeg her presisere, tross min kapteinsgrad, at jeg i en eventuell lignende situasjon ville føle meg omtrent som tegningen viser i forhold til statsministeren.

- Kunne du tenke deg å tegne forsiden til Sprenggranatens julinumner?

- Med fornøyelse.

Resultatet trenger ingen kommentarer. Leserne kan selv bedømme den meget hyggelige studie, der Stinius Fredriksen og August Oddvar slår av en hyggelig prat i "Sommer-Stavern".

KRIGEREN SALO GOLDFARB.

Vi ville så gjerne skrive mer om Pedro, men det er dette her med plassen da.

Vi har senere tenkt å lage en artikkel om noen av Pedros krigsopplevelser.

Pedro, eller Salo Goldfarb som han egentlig heter, er omtalt i bl a Frithjof Sælens bok om Sjetlands-Larsen. Det var i 1941 han sammen med Larsen tok seg over til Sjetland, og fra denne turen forteller Larsen følgende:

- I tre-tiden ble jeg vekket av ropet "Land forut!"

"Pedro" som sto vakt på bakken hadde oppdaget det, og

Colombus kunne knapt vært stoltere da han fant Amerika

- Senere gjorde Pedro seg kjent under invasjonen på

Walchern, der han bl a tok en tysk general til fange.

Men mer om det en annen gang.

Til slutt vil vi her i redaksjonen få takke deg. Vi tror også vi har leserne med oss når vi samtidig önsker deg fortsatt god ferie, og du må love oss å komme til Stavern neste sommer også.

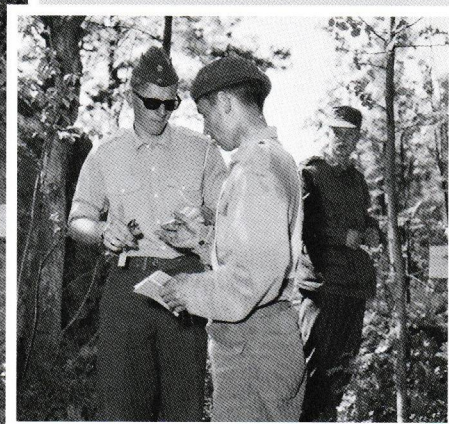

Redaksjonen i Sprenggranaten 1958

Sprenggranatens redaksjon ble tildelt MA's diplom for frisk innsatts i 1957. Fungerende sjef for LVASA, major Havig stor for utdelingen, som foregikk ved en enkel høytidlighet på Velferdskontoret.

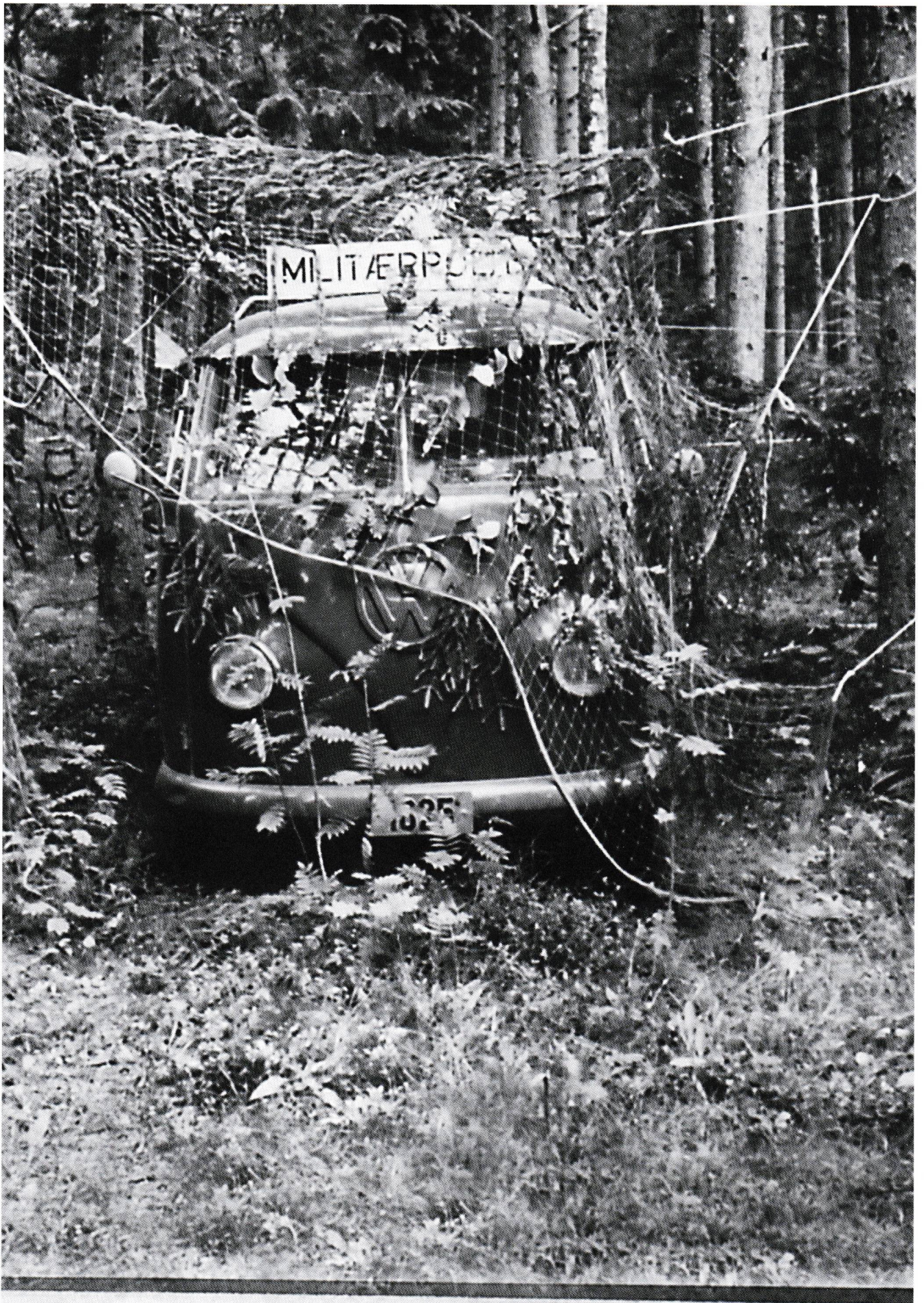
Ansvarlig redaktør: Løytnant K. Woldheim

NM i militær lagkamp

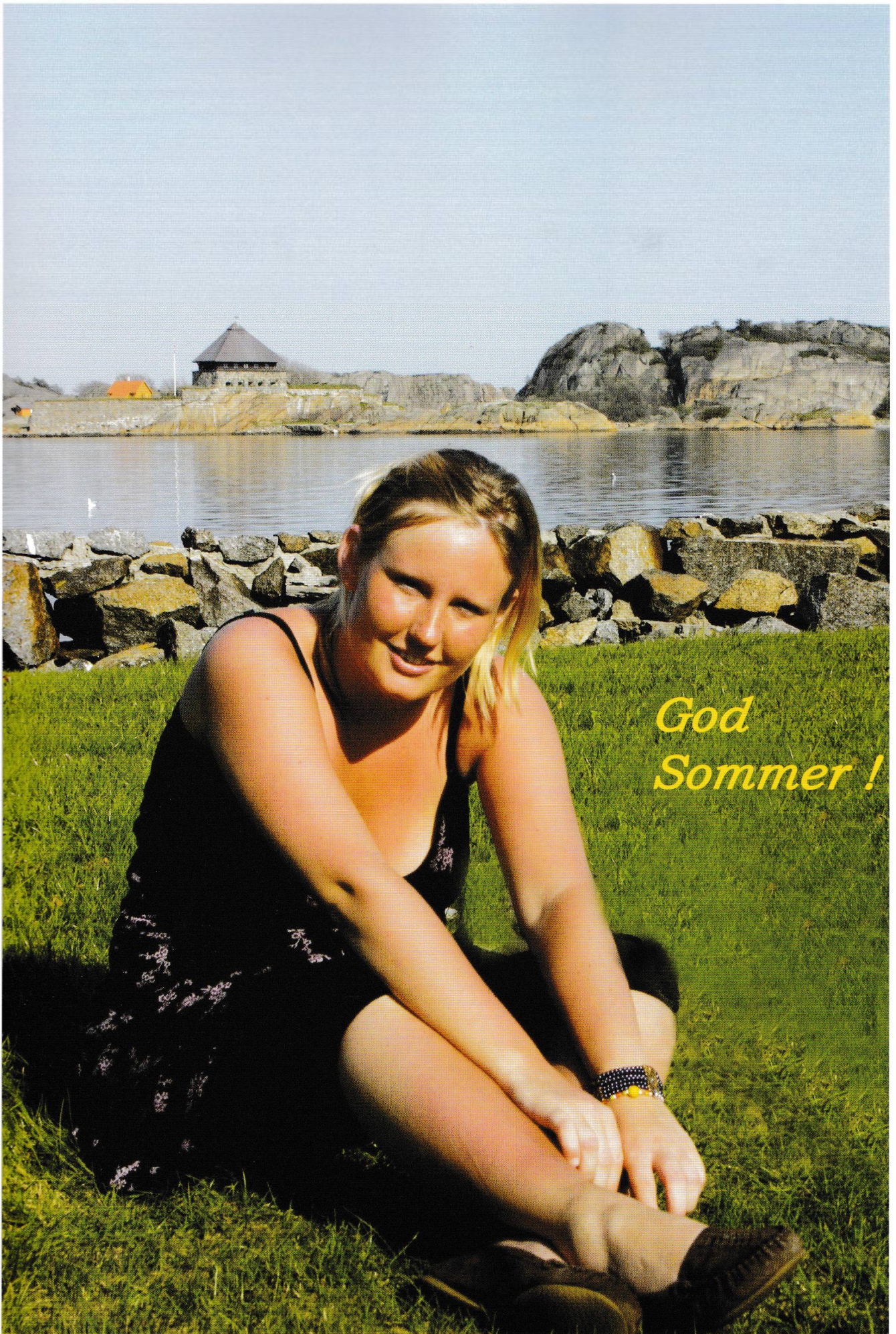

i Stavern - Mai 1968

God kamuflasje ?

*God
Sommer !*

“BANKEN” i Stavern fra 1841

Vår bank har betjent lokalmarkedet i Stavern med banktjenester helt siden 1841. Mangt og mye har skjedd siden den tid, men "banken" i Stavern er fortsatt i god drift og betjener også i dag både privatpersoner og bedrifter med et variert og komplett tilbud av finansielle tjenester. Tidene forandres, folks behov og ønsker endres, noe vi i SpareBank 1 Vestfold har tatt konsekvensen av.

Engasjert i lokalsamfunnet

Honnørordet "Lokalbanken" betyr noe for oss i Stavern. Vi har engasjert oss i et stort antall arrangementer både av kulturell og idrettslig art. En aktiv medspiller i "Glade dager", sponsor for musikk-korps og idrettsforeninger, samt bidragsyter til en rekke andre tiltak i lokalsamfunnet Stavern. Vi håper at du setter pris på dette og også for fremtiden vil gjøre dine bankforretninger hos oss.

Velkommen som kunde i “BANKEN” i Stavern!

Sidsel E. Andersen

Trond Morten Istre

Hanne Sandene

Vit at vi er der.

SpareBank 1 Vestfold

Tlf. 02480 www.sparebank1vestfold.no